

Выступае дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь старшыня парламенцкай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы І.А.Марзалюк.

Аб'ектаванае і суб'ектаванае аблічча нацыі

10 студзеня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адбылася прэзентацыя электроннага выдання "Станаўленне беларускай дзяржаўнасці: па старонках беларускіх газет 1917—1922 гг."

Выданне двойнога DVD "Станаўленне беларускай дзяржаўнасці: па старонках беларускіх газет 1917—1922 гг." стала вынікам рэалізацыі сумеснага праекта Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, якія валодаюць значнымі калекцыямі аічных перыядычных выданняў гэтага перыяду.

Беларускія газеты, якія выдаваліся ў складаны час узрушэнняў, перамен і лабудовы новага дзяржаўнага ладу, сталі спраўднымі летапісамі жыцця беларускага народа, каштоўнымі першакрыніцамі і неперадужымі сведкамі свайго часу. Як адзначыў на прэзентацыі электроннага выдання дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матуські, у той знаквы для беларускай гісторыі перыяд газетных матэрыялаў ствараліся па прынцыпе "што бачу, тое пішу" фактычна ў адсутнасці якой-

небудзь цензуры. Таму тагачасныя газеты — гэта, сапраўды, лістэрка тых падзей, дум, мар, жаданняў, якія былі ва ўсіх удзельнікаў гістарычнага працэсу. "А яшчэ адной важнай асаблівасцю таго часу, — заўважыў Раман Сцяпанавіч, — было тое, што тады ні дэ юрэ, ні дэ факта на тэрыторыі Беларусі не было ўстаноў, якія б прэзентавала на функцыі галоўнай дзяржаўнай бібліятэкі. Не было ўвогуле буйных бібліятэк, якія б, нягледзячы ні на што, збіралі перыёдыку. І таму нядзіўна, што газеты, якія выдваліся яшчэ да стварэння Нацыянальнай бібліятэкі і Нацыянальнай кніжнай палаты, проста разышліся па свеце. Штосьці потым шукалі, штосьці не шукалі. Але сёння, праз сто гадоў пасля тых лёсавызначальных падзей у нашай гісторыі, мы разам з нашымі калегамі зрабілі спробу сабраць разам усе тагачасныя беларускія газеты ў адзін рэсурс. Хоць мы не можам сказаць, што гэта поўны збор, таму што мы нават не маем спіса ўсіх тых газет, якія выходзілі ў той час. Рэканструяваць гэты спіс — задача нашых гісторыкаў, бібліяграфў, архівістаў, бібліятэкараў на будучыню".

У сваю чаргу дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь старшыня парламенцкай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Ігар Марзалюк

назваў электроннае выданне "Станаўленне беларускай дзяржаўнасці: па старонках беларускіх газет 1917—1922 гг." рэальным абліччам беларускай нацыі, дакументаваным у газетах як дакументах часу і суб'ектаваным у канкрэтных тэкстах і вобразах. "У тагачасных беларускіх палітычных дзя-

чаў, які наогул у грамадства, былі розныя погляды, розныя ўстаноўкі, — адзначыў І.А.Марзалюк. — І ўсе гэтыя ўстаноўкі, а таксама ўсе фобіі, памкненні, варыянт пажаданай будучыні Беларусі, адлюстроўваліся па старонках перыёдыкі. А перыядычны друк, які вядома, гэта надзвычай спецыфічная крыніца. Гэта заўсёды пэўныя міфалагемныя рады поруч са строгай дакументацыяй, публікацыяй маніфестаў, дэкларацый

Падчас прэзентацыі бібліятэчнага электроннага выдання дырэктар Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь А.К.Дзям'янюк перадаў дырэктару Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Р.М.Матуськіму на ўдзяну выданне на маганнімі архіва зборнік дакументаў "10 студзеня 1019 года. Часовы рабоча-сялянскі саветскі ўрад Беларусі".

і адозваў, маніпуляваннем масавай свядомасцю, стварэннем уяўных ворагаў і г.д. Але самае важнае тое, што ў выданні якраз напюўніцу і прадстаўлена гэтае разнастайнае беларускае палітычнае "эра", беларускае палітычнае "я". Нацыянальная бібліятэка Беларусі разам з Нацыянальным архівам Рэспублікі Беларусь, рэалізаваўшы гэты бліскучы праект, зрабілі каласальны падарунак усім, хто цікавіцца гісторыяй Беларусі, хто хоча зраўнець логіку нашых продкаў, ад якіх залежаў у свой час і лёс нас усіх, сённяшніх. І яны зразумоць, што людзі, якія ў 1917 годзе на Усебеларускім з'ездзе былі разам, а ў 1918 і 1919 гадах па волі лёсу раз'ядналіся і апынуліся ў розных лагерах, разам з тым працавалі дзеля аднаго — стварэння беларускай дзяржаўнасці. І зрабілі ўсё, што ад іх залежала, каб над Беларуссю ўзьыходзіла беларускае сонца. Аднадумцы — не тыя, хто думае аднолькава, а тыя, хто думае аб адным. А яны думалі аб адным — беларускім нацыянальным доме".

На двух дысках DVD "Станаўленне беларускай дзяржаўнасці: па старонках беларускіх газет 1917—1922 гг." размешчаны электронныя копіі каля 2400 нумароў газет, якія выходзілі ў 1917—1922 гг. на тэрыторыі сучаснай Беларусі і за яе межамі, але мелі дачыненне

да Беларусі (Вільня, Віцебск, Гродна, Магілёў, Мінск, Масква, Орша, Смаленск і інш.). Прадстаўлена перыёдыка пераважна на беларускай і рускай мовах, і толькі дзве газеты на польскай — Dziennik Grodzieński ("Гродзенская газета", Гродна) і Głos robotniczy ("Рабочы голас", Гродна). Для даследчыкаў уся змешчаная ў выданні перыёдыка з'яўляецца багатым фактаграфічным матэрыялам, які можна выкарыстоўваць як крыніцазнаўчую базу для вывучэння гісторыі Беларусі, правядзення гісторыка-аналітычных даследаванняў розных аспектаў палітычнага, эканамічнага і сацыяльна-палітычнага культурнага жыцця краю. Электроннае выданне забяспечана зручным інтэрфейсам (на беларускай і рускай мовах), грунтоўным уводным артыкулам загадчыка аддзела гісторыі Беларусі Новага часу Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі кандыдата гістарычных навук А.У.Унучка і падрабязнай бібліяграфічнай інфармацыяй. Што немаляважна, мінімальныя сістэмныя патрабаванні (Intel Pentium II 400; 64 Mb RAM; SVGA; Windows 98) зробіць выданне даступным ва ўстаноўках адпаведна з розным узроўнем камп'ютарнай абсталяванасці.

Мікола ЧМЭР.
gilevitch@ng-press.by
Фота ўятура.